

Adatok a Börzsöny-hegység flórájához II.

NAGY József

Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Növénytani Tanszék - Budapest, Ménesi út 44. H - 1118

A jelen közlemény a Börzsöny-hegység területén 1997 során végzett florisztikai kutatásaim eredményeit foglalja össze. A növénynevek és a sorszámok SOÓ (1980) szerint szerepelnek.

Florisztikai adatok

A Börzsöny-hegységre új fajok:

328. *Trifolium striatum* L.: A Drínó-völgy feletti délies kitétségű, meredek füves lejtőn szórványos. A faj hazai életforma besorolásával ellentétben (HORVÁTH és mtsai., 1995: Th) az itt előforduló példányok között kétévesek, esetleg tovább élők is találhatóak. Hasonló, fásodó tövű alakok az MTM Növénytarának herbáriumában is vannak.

754. *Onosma arenarium* W. et K. s. l.: A nagybörzsönyi Templom-bérc száraz, sziklás, meredek lejtőjén egyetlen tő. KÁRPÁTI Z. (1952) a nagyvarosi Ördög-hegyről említi.

1087. *Erysimum crepidifolium* RCHB.: A Jancsi-hegy, a Szarvas-kő és a Drínó sziklás lejtőin nyílt andezitsziklagyepekben és lejtősztyepekben, nagy példányszámban. E védett faj hazánkban ritkaság, napjainkra nagyon megfogyatkozott. SOÓ (1968) Somoskőújfalu mellől említi (e lelőhely valószínűleg kívül esik határainkon) ill. régi adatait (Litke, Naszály, Buda, Esztergom, Szolnok) sorolja fel.

Erysimum crepidifolium RCHB.
JÁVORKA-CSAPODY nyomán.

1397. *Crepis praemorsa* L. TAUSCH.: SOÓ (1980) szerint a Börzsönyből nincs adata. Kóspallagtól délkeletre a Boglya-kő alatt, a Kis-Hanta-patak völgyének jobb oldali teraszán, üde, kaszált lejtőn fordul elő, kevés.

1800. *Juncus atratus* KROCKER: A szokolyai Király-rét Succiso-Molinietumában néhány tő.

1839. *Orchis tridentata* SCOP.: A zebegényi Malom-patak-völgyében, a Hangyás-árok jobb oldalán lajtméskővön kialakult lejtősztyepekben egy tő, *Salvia austriaca*-val, *Teucrium montanum*-mal.

1949. *Carex vesicaria* L.: SOÓ (1980) szerint a középhegységben szórványos. A korábbi, Börzsönyről készült tanulmányokban nem szerepel. Az MTM Növénytar herbáriumában a hegységből gyűjtött példány nincs. A szokolyai Királyrét település közelében, a Búdós-tóban, magasságosban fordul elő, kevés.

2082. *Calamagrostis canescens* (WEBER ex WIGG.) ROTH: A Búdós-tó időszakosan vízzel borított medrének szélén, 50-60 m².

A következő, bizonytalan előfordulásának tekintett fajok régi börzsönyi adatai megerősítést nyertek:

90. *Sorbus graeca* (SPACH) KOTSCH: KÁRPÁTI Zoltán, BOROS Ádám herbáriumi adata alapján közölte a hegységből (1932). A SOÓ Synopsis (1980) és SIMON (1992) szerint hiányzik a területről. Aktuális előfordulásai a Magas-Börzsöny területén a következők: Holló-kő, Pleska-bérc, Viski-bérc, Mogyorós-bérc, a Rózsa-völgyi Varsa-gödrök. Sziklacserjésekben igen ritka.

1582. *Androsace maxima* L.: Már FEICHTINGER (1870) jelzi a Dél-Börzsönyből a Duna feletti sziklás lejtőkről és az Ipolyon túli Helembai-hegyekből. KÁRPÁTI Z. helymegjelölés nélkül a napos, füves lejtők fajai között sorolja fel 1932-ben írt tanulmányában. Ma biztosan a szokolyai Szőlőhegyen, régi gyalogút mentén fordul elő szórványosan.

A hegységből már ismert, florisztikailag érdekes taxonok újonnan megtalált lelőhelyei:

Asplenium x alternifolium WULF. in JACK.: KÁRPÁTI Z. a Nagymánáról közölte (1935). Ma biztosan a Pleska-bércen fordul elő nyílt andezitsziklagyepben, a szülőfajok (*Asplenium trichomanes* L., *A. septentrionale* (L.) HOFFM.) között.

235. *Cerasus fruticosa* Pall.: A Kóspallagi-víztározó és a műút közötti száraz erdőszegélyben.

469. *Astrantia major* L.: A korábban ismert (SOÓ, 1980) Kemence-völgyi, Dosnyai-rakodóhoz közeli előfordulása után, második lelőhelye Királyháza és a Bacsina-völgy között, telepített lúcos becserjésedett szegélyén található, mindössze néhány négyzetméteren.
700. *Gentiana pneumonanthe* L.: A dél-börzsönyi Hatló-patak menti (BOROS - VAJDA - SZUJKÓ-LACZA, 1958) és a Király-réti (SZUJKÓ-LACZA, 1982) előfordulásai után a kismarosi Szép-erdő szomszédságában találtam egy kis vízösszefolyásos irtásréten 30-40 tőből álló populációját.
- 1089.a. *Erysimum wittmanni* ZAW. subsp. *pallidiflorum* (SZÉPL.) JÁV.: A szokolyai Saj-kút-bércen melegkedvelő tölgyes szegélyén és erdészeti út rézsíjében szórványos.
1165. *Vaccinium myrtillus* L.: A korábban ismert termőhelyei a hegység legmagasabb régiójában a Csóványos-Nagymána gerincen, a Hinta-rétnél (KÁRPÁTI, 1952) és a Pogányvári-gerincen (SZUJKÓ-LACZA, 1984) található. Új lelőhelye a Bacsina-völgy torkolatának közelében, viszonylag alacsonyan, 400 méter tszf. magasságban, Luzulo-Fagetum társulásban van. Mindössze néhány tő.
1329. *Cirsium oleraceum* (L.) SCOP.: A Kemence-völgyben, a Málna-patak torkolata közelében útmenti árokban két tő. A Központi-Börzsönyben csak itt láttam.
1360. *Hypochoeris maculata* L.: A korábbi feldolgozások a hegységből nem említik, de SOÓ (1970) szerint az egész Északi-középhegységben elterjedt. Aktuális előfordulásai: nagybörzsönyi Templom-bérc (Corno-Quercetum szegélyén néhány tő); a Kóspallagi-víztározó és a műút közötti lejtősztyep fragmentumban 6-8 tő. A Börzsönyben ritka faj.
1746. *Ornithogalum pyramidale* L.: A zebegényi Malom-völgyben, a Hangyás-árok környéki gyepekben, néhány száz tő.
1815. *Epipactis microphylla* (EHRH.) SW.: A zebegényi Malom-völgyben, a Hangyás-árokkal szemben, völgyalji gyertyános-tölgyesben 20-25 példány. Ez a hegységből ismert második előfordulása (NAGY, 1997).
1931. *Carex humilis* Leyss.: A szokolyai Madaras-fa-oldal és a perőcsényi Szívfájó-bérc melegkedvelő tölgyeseiben típusalkotó (NAGY, 1997).
2095. *Stipa dasyphylla* CZERN.: A déli és délnyugati hegységreszből ismert populációi után (HORÁNSZKY in SZUJKÓ-LACZA, 1962), a Központi-Börzsönyből is előkerült egy jelentősebb állománya, (200m²) a Drínó-völgy déli kitettségi, meredek, sziklás lejtőjéről.

Summary

Floristical data concerning the Börzsöny mountain (N-Hungary)

J. NAGY

As a results of flora research in central Börzsöny 1997, the number of known taxa of the Börzsöny mountains has increased by 8 species. The most important species, from a botanical point of view are *Erysimum crepidifolium* RCHB., *Calamagrostis canescens* (WEBER ex WIGG.) RATH. The research proved the current presence of a number of species enlisted in earlier literature. Examples are *Androsace maxima* L., *Sorbus graeca* (SPACH.) KOTSCHY.

Irodalom

- BOROS Á. - VAJDA L. - SZUJKÓ-LACZA J. (1958): A Börzsöny-hegység néhány érdekes növénye - Bot. Közlem. 47: 351-352.
- FEICHTINGER S. (1870): A Börzsöny-Márianosztra trachyt hegycsoport növényzetéről - A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1869-ben tartott 14. Nagygyűlésének Munkái pp.: 284-296.
- HORVÁTH F. és mtsai. (1995): Flóra adatbázis 1.2. - Vácrátót.
- KÁRPÁTI Z. (1932): A Börzsöny-hegység növényföldrajzi jellemzése. - Index Horti Bot. Bp. 1: 29-59.
- KÁRPÁTI Z. (1935): Adatok Magyarország flórájához. - Bot. Közlem. 32: 199.
- KÁRPÁTI Z. (1952): Az Északi-hegyvidék nyugati részének növényföldrajzi áttekintése. - Földrajzi Értesítő 1: 289-314.
- NAGY J. (1997): Adatok a Börzsöny-hegység flórájához. - Kitaibelia 2 (1): 27-32.
- SOÓ R. (1966-1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani és növényföldrajzi kézikönyve II-VI. - Akad. K., Bp.
- SZUJKÓ-LACZA J. (1962): Die Verbreitung der *Stipa dasyphylla* Czern. nach den Herbarien und Literatur-Angaben (Areal-Analyse). - Fragm. Bot. 2: 53-72.
- SZUJKÓ-LACZA J. (1982): Kutatási jelentés a Börzsönyi TK területén 1982-ben végzett munkáról. - Kézirat.
- SZUJKÓ-LACZA J. (1983): Kutatási jelentés a Börzsönyi TK területén 1983-ban végzett munkáról. - Kézirat.
- SIMON T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok-virágos növények. - Tankönyvkiadó, Bp. 892 pp.